

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

**МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(5 листопада 2024 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 4
5 листопада 2024 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2024 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (5 листопада 2024 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2024. Вип. IV. 301 с.

Організаційний комітет:

Богущ А. М.	— дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);
Бабчук О. Г.	— кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);
Кавиліна Г. К.	— кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);
Булгакова О.Ю.	— доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;
Левицька М.І.	— методист кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

Технічне редагування матеріалів збірника — О.І. Кисельова.

<i>Новікова Н. В.</i> Психологічна характеристика міжособистісних стосунків дітей дошкільного віку.....	86
<i>Сторож В. В., Набухотна Н. М.</i> Педагогічні умови для розвитку навичок подолання агресивних проявів у дітей старшого дошкільного віку.....	92
<i>Плачкова К. М.</i> Розвиток адекватної самооцінки у дітей старшого дошкільного віку в умовах ЗДО.....	97
<i>Шевченко С. О.</i> Інтелектуальна готовність дитини до школи.....	105

Розділ II. Інноваційні методи та технології у просторі дошкільної освіти

<i>Булгакова О. Ю., Алексеенко В. В.</i> Ігрова технологія як сучасний засіб розумового виховання дошкільників.....	111
<i>Булгакова О. Ю., Балаклеїцев О. О.</i> Наукові уявлення про розвиток творчих здібностей дітей у психолого-педагогічній літературі.....	115
<i>Булгакова О. Ю., Бойчук О. С.</i> Концепція емоційної сфери: теоретичний аналіз різних авторських підходів.....	122
<i>Булгакова О. Ю., Львов В. Ю.</i> Роль казкотерапії в розвитку емоційної сфери дошкільників: науково-практичний аспект.....	127
<i>Валлер К. М.</i> Освітньо-виховний потенціал природи у розвитку дітей від 2-4 років (на прикладі швейцарського лісового дитячого садка КлеверКідз).....	133
<i>Ковиліна В. Г., Довбиш М.-Н. О.</i> Інноваційні методи як засіб естетичного розвитку в закладах дошкільної освіти.....	143
<i>Кримова Н. О., Салагор О. С.</i> Педагогічні умови формування соціальної компетентності дошкільників в умовах дистанційного навчання.....	149
<i>Найда Р. Г., Димитрова К. І.</i> Впровадження педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського у сучасну дошкільну освіту: перспективи та виклики.....	155

РОЗДІЛ II

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ІГРОВА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Д.психол.н., проф. О. Ю. Булгакова
Магістрант В. В. Алексеенко

Розвиток дітей у період дошкільного віку визначає їхні майбутні інтелектуальні, соціальні та емоційні компетенції, що робить цей етап критично важливим для формування особистості. Дошкільна освіта зосереджена на стимулюванні різних видів мислення, включаючи логічне, аналітичне та креативне, які є базою для подальшого навчання. В умовах сучасного суспільства особливо важливим є використання новітніх методик, серед яких ігрові технології є одним з найбільш ефективних інструментів. Ігрова діяльність забезпечує активну участь дитини у навчальному процесі, дозволяючи навчатися в природний для неї спосіб. Це сприяє не лише розвитку інтелектуальних здібностей, але й формуванню соціальних навичок, емоційної стійкості та адаптації до навчального середовища.

З огляду на глобальні тенденції в освіті, впровадження ігрових технологій є частиною освітніх реформ у багатьох країнах, включаючи Україну. Дослідження показують, що такі підходи сприяють розвитку критичного мислення, здатності до вирішення проблем, покращенню навичок співпраці та комунікації. Однак вітчизняні освітні практики ще потребують глибшого впровадження інноваційних ігрових методик у дошкільних закладах. Це й обумовлює актуальність дослідження, спрямованого на інтеграцію ігрових технологій

у освітній процес.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування необхідності та ефективності застосування ігрових технологій у розумовому вихованні дітей дошкільного віку, а також створення та апробація збірки ігрових технологій, орієнтованих на розвиток інтелектуальних навичок.

Завдання дослідження

1. Визначити понятійний апарат досліджуваної теми, особливо зосереджуючи увагу на поняттях «ігрова технологія», «розумове виховання» та «інтелектуальний розвиток».

2. Дослідити теоретико-методологічні основи застосування ігрових технологій у педагогічній практиці.

3. Розробити критерії відбору та оцінки ігрових технологій для розумового розвитку дітей.

4. Проаналізувати впровадження ігрових технологій у практику дошкільного виховання на основі думок провідних науковців.

В роботах Л. Савченко акцентується увага на поетапності формування інтелектуальних структур у дітей. Сенсомоторна та доопераційна стадії, характерні для дошкільного віку, включають розвиток символічного мислення, здатності до уяви та логічного аналізу. Гра сприяє самостійній активності дітей, забезпечуючи оптимальні умови для інтелектуального зростання через практичну діяльність. Важливою особливістю є те, що гра дозволяє дітям самостійно досліджувати навколишнє середовище, знаходити зв'язки між об'єктами та явищами, що забезпечує ефективне засвоєння знань [5].

В. Бутенко стверджує, що вихователям потрібно створити середовище, яке стимулює самостійне навчання дитини. Основний акцент робиться на розвиток самостійності, критичного мислення та здатності до прийняття рішень. Ігрові технології базуються на навчальних матеріалах, які мотивують дитину до самонавчання. Завдяки цьому дитина активно залучається до процесу дослідження та розвитку, а її інтелек-

туальний потенціал реалізується в безпечних умовах [2].

Т. Піроженко наголошує на необхідності ампліфікації, тобто посилення розвитку через створення середовища, що стимулює активну взаємодію дитини з предметами та матеріалами. Вона вважає, що ігрові технології мають враховувати індивідуальні особливості дітей, їхній природний ритм розвитку та можливості. Це дозволяє адаптувати освітній процес до потреб конкретної дитини, забезпечуючи всебічний розвиток її когнітивних, емоційних та соціальних навичок [4, с. 34].

Дослідниця Л. Артемова акцентує увагу на важливості інтерактивних ігор для розвитку критичного мислення у дітей. Ігрові технології, за її твердженням, створюють умови для активної взаємодії з навчальним матеріалом, формуючи стійкі когнітивні зв'язки. Такі технології не лише розвивають логічне мислення та навички прийняття рішень, але й сприяють підготовці дітей до шкільного навчання [1].

На думку О. Чекстере ігрова діяльність сприяє розвитку не тільки інтелектуальних, а й емоційних навичок дітей. Вона підкреслює важливість розвитку емоційного інтелекту, який є ключовим аспектом соціальної адаптації та успішного навчання. Через гру діти вчаться розпізнавати емоції, керувати ними, що є важливим для побудови соціальних зв'язків [7].

Н. Гавриш стверджує, що ігрові технології мають бути адаптовані до індивідуальних особливостей дітей. Вона вважає, що ефективно впровадження гри у освітній процес сприяє створенню мотиваційного середовища, де дитина відчуває підтримку та заохочення до саморозвитку [3].

В роботах І. Сердюк розкривається вплив ігрових технологій на розвиток навичок аналізу та синтезу. Вона зазначає, що інтелектуальні ігри стимулюють розвиток критичного мислення, формують здатність до вирішення проблем та ефективного сприйняття інформації, що є важливим аспектом підготовки до шкільного навчання [6].

На основі аналізу наукових джерел та теоретичних підходів можна зробити висновок, що ігрові технології є ефек-

тивним засобом розумового виховання дошкільників. Вони створюють сприятливе середовище для розвитку різних аспектів інтелекту, зокрема критичного мислення, логічного аналізу, здатності до вирішення проблем, а також сприяють розвитку емоційного інтелекту та соціальних навичок. Ігрові технології дозволяють адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб дитини, забезпечуючи всебічний розвиток її особистості. Важливим аспектом є інтеграція ігор у освітній процес, враховуючи вікові особливості дітей та специфіку розвитку кожної дитини.

Перспективи подальших досліджень включають:

1. Дослідження впливу інтерактивних ігор на різні аспекти когнітивного розвитку дітей, зокрема розвиток пам'яті, уваги та здатності до сприйняття інформації.

2. Розробка нових ігрових технологій для дошкільної освіти з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволить розширити можливості навчання.

3. Вивчення впливу ігрових технологій на розвиток емоційного інтелекту та соціальної адаптації дітей у дошкільному віці.

4. Проведення порівняльних досліджень ефективності різних типів ігор (традиційних, комп'ютерних, інтелектуальних) у розвитку інтелектуальних навичок дітей.

5. Розробка рекомендацій для педагогів щодо інтеграції ігрових технологій у освітній процес, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

6. Аналіз ефективності ігрових технологій у розвитку критичного мислення та їх вплив на успішність дітей у школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Щоб дитина хотіла і вміла вчитися. *Дошкільне виховання*. 2000. № 5. С. 6-7.

2. Бутенко В. Г. Психолого-педагогічні основи ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку. *Педагогічні нау-*

ки. 2016. № 1 (72). С. 51-56.

3. Гавриш Н. В. Інформаційно-ігрова технологія як засіб активізації інтелектуальних та мовленнєвих дій дошкільників. *Українсько-польські студії* : актуальні проблеми педагогічної теорії та практики. 2015. С. 21-25.

4. Піроженко Т. О. Ігрова діяльність дошкільника : молодший дошкільний вік. Київ : Генеза. 2016. 88 с.

5. Савченко Л. Л. Інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку як складник розумового розвитку. *Педагогічні науки : реалії та перспективи*. 2019. № 71. С. 221-224.

6. Сердюк І. К. Деякі аспекти використання ігрових технологій у роботі з дітьми дошкільного віку. *InterConf*. 2020. № 1 (34). С. 208-212.

7. Чекстере О. Ю. Наслідки заміни ігрової діяльності дітей іграми у віртуальному просторі. *Психологічна газета*. 2015. №1. С. 10-14.

НАУКОВІ УЯВЛЕННЯ ПРО РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

**Д.психол.н., проф. О. Ю. Булгакова
Магістрант О. О. Балаклєйцев**

В українській мові існує велика кількість слів, пов'язаних з поняттям «творчість». У словнику української мови знаходимо: «Діяльність людини, спрямована на створення духовних і матеріальних цінностей» [11].

За визначенням філософського словника, «творчість – продуктивна діяльність за мірками свободи та оновлення, коли зовнішня детермінація людської активності змінюється внутрішньою самовизначеністю. Елементи творчості притаманні людській діяльності взагалі, але як окремий різновид діяльності творчість характеризується продукуванням нових